

Zondag 10 februari 1918 – enige editie

Voor de Belgische wezen en gedeporteerden.

Men meldt ons uit Amsterdam:

Ten bate van de Belgische wezen (Home Elisabeth) en de gedeporteerde burgers wordt in het bovenzaaltje van het gebouw Herengracht Edesedi een tentoonstelling gehouden van werken van de Belgische schilders en beeldhouwers Paul Cauchie, mevrouw Lina Cauchie, Max Chotiau, Jean de Coen, Arthur Pierre en Arthur Verbeeck. Hedenavond is deze tentoonstelling in tegenwoordigheid van een groot aantal belanghebbenden geopend.

We zagen vele leden van de Belgische kolonie met de consul-generaal, de heer Van der Aa, en comitéleden van het internationaal liefdeswerk voor krijgsgevangenen en gewonden. Verder was bij de opening tegenwoordig de oud-minister, de heer J. T. Cremer.

Prof. dr. Hector Treub opende de tentoonstelling met een korte rede, nadat op een piano de Brabançonne en het Wilhelmus gespeeld waren. Hij noemde de expositie een stuk België en sprak van het wrede lot, dat dit land is ten deel gevallen.

Hij besloot zijn toespraak met een leve koningin Elisabeth! En met de wens, dat een volgend jaar de Belgische kunstenaars op eigen vrije bodem kunnen exposeren.

De aanwezigen bezichtigden daarop de schilderijen en beeldhouwwerken. De catalogus telt 74 nummers

Jonge meisjes boden thee en ruikertjes aan.

Tot en met 3 maart is de tentoonstelling geopend.

Havre, 9 februari. Officieel weekbericht van 2 tot 8 februari: Gedurende de afgelopen week is het geschut op het gehele front als naar gewoonte werkzaam geweest. Onze batterijen bestookten verscheidene vijandelijke batterijen en verdedigingswerken. Bij Diksmuide werd een gevecht met handgranaten geleverd.

Een Brits vliegtuig heeft een vijandelijk vliegtuig binnen onze linies neergeschoten. Onze vliegtuigen hebben zich bedrijven getoond, ondanks de ongunstige weersgesteldheid.

Havre, 9 februari. De heden gehouden ministerraad, onder voorzitterschap van baron de Broqueville, heeft zich opnieuw met de kwestie der levensmiddelenvoorziening in het bezette gebied van België bezig gehouden.

Onder voorzitterschap van minister Van der Velde is er een bureau opgericht voor de kleding van de voor de dienst onbruikbaar verklaarde soldaten. Het zal dezen volkomen van kleren voorzien.

De Times over Vlaanderen.

Londen, 9 februari. Een hoofdartikel in de Times bevat: de afzichtelijke brutaliteit van het Duitse bewind in België heeft de democratieën er meer dan iets anders toe gebracht, nooit met het Pruisische "militarisme" vrede te sluiten, maar, in het algemeen beschouwd, is de laagheid van het stelsel een nadeel geweest. Dat blijkt duidelijk uit de zogenaamde verkiezingen, die de Duitse overheid heeft gelast voor "Vlaanderens zelfbeschikking". Het doel staat in het memorandum, in september tot de Duitse troepen in de Vlaamse districten gericht, nauwkeurig omschreven. Het is, dat een Vlaanderen, voor het Duitse wezen heroverd en dat naar Duitsland overhelt, voortaan de westelijke flank van het Duitse rijk zou beveiligen. Met dit doel voor ogen hebben de aanranders er

voortdurend naar gestreefd om de kleine staat in een Vlaams en een Waals stuk te splitsen. De Duitse overheid heeft haar uiterste best gedaan om de Vlamingen tegen hun Waalse landgenoten op te zetten en de Vlamingen ertoe te brengen om te vertrouwen op de Duitse sympathieën onder het voorwendsel van stamverwantschap en de politieke banden uit de dagen van Karel de Grote.

Al deze stappen hebben onder de Vlamingen zelf de meest heftige protesten uitgelokt. Senatoren, kamerleden, burgemeesters, rechters, hoogleraren, geestelijken, met kardinaal Mercier aan het hoofd, vrijmetselaars, dokters, letterkundigen en arbeidersleiders hebben de maatregelen (der Duitsers) eenstemmig veroordeeld als een schending van het volkenrecht, van de duidelijke overeenkomsten en van de meest eenvoudige beginselen van het recht van de mensheid. De "militaristen" hebben geen acht op deze klachten geslagen en de ambtenaren, wiens geweten en vaderlandsliefde hen verboden het werk van verdeeldheid ten uitvoer te brengen, gevangen genomen en gedeporteerd.

De Duitsers zijn thans bezig "verkiezingen" te houden voor een nieuwe "Raad van Vlaanderen". De hoedanigheid van de oude Raad moet worden beoordeeld door het tekenend feit, dat de Duitsers nooit de namen van hun medeplichtigen in dit lichaam hebben bekend gemaakt, maar het is bekend, dat er zich geen enkele afgevaardigde en geen enkele geestelijke onder hen bevond. Doch de "onvergetelijke" von Bissing blijft de beste en meest gezaghebbende uitvoerder van Duitse bedoelingen, door het aanmoedigen van de beweging, die hij opzettelijk noemt tussen de "Duitse belangen in België". De overleden gouverneur-generaal schreef in 1915 in een tijdschrift en bevestigde dit drie maanden voor zijn dood: "We moeten ons er nimmer toe lenen om de Vlamingen volkomen onafhankelijk te maken." De ware politiek is om hen te gebruiken. "De Vlamingen, met hun antagonistische houding ten

opzichte der Walen, zullen als Germaanse stam een versterking van het Germanendom vormen."

Nu de Duitsers niet langer het vertrouwen bezitten om het koninkrijk te kunnen behouden, hebben zij het verwoest en hopen het thans inwendig te verdelen.

Uit Luikerland.

We hebben het heden over de boeren, zowel de Walen als de Vlamingen, in Luikerland. Zij, die reeds meer dan drie jaar in onze ganse pers zijn uitgescholden geworden voor harteloze uitbuiters, afzitters, woekeraars, uithongeraars, en zich herhaaldelijk in de Boerenbond te Leuven hebben laten verdedigen, ook vaderlijk vermanen, ontvingen voor kort, door bemiddeling van hun dekens en pastoors, en herderlijk schrijven van Mgr. Rutten, hun bisschop. Het stuk is nauwelijks meer dan een vermaning, doch het tuchtigt terdege, alhoewel met zachte hand. Voorgelezen is het geworden in het bisdom Luik. Wat het gevolg daarvan is geweest kunnen we moeilijk te weten komen, want de stilzwijgendheid heerst nog altijd daaromtrent, alsof al de boeren nu grondig het woord "doodzwijgen" hadden begrepen, waarmee men iets, dat niet bevalt, met een begrafenis zonder klank naar de kelder helpt.

Men zou bijna gaan zeggen, dat onze boeren specialisten zijn in het vak van verhelen, immers, de pers van de buurlanden, voor zover we ze kunnen lezen, meldt ons bitter weinig over woekerhandel en alles wat van na of omtrent daartoe behoort. De bisschop richt zich dan tot zijn "waarde en beminde medewerkers", de geestelijkheid en zegt – we vertalen uit het Frans, daar wij geen brief in het Nederlands hebben kunnen onder handen krijgen – het volgende:

"De nood stijgt voortdurend en de vreselijke uitwerking ervan laat zich elke dag nijpender geworden. De dood maait met brede slag onder de bevolking en het aantal wiegjes kan niet opwegen tegen dat der begrafenisdiensten. In dergelijke omstandigheden is het de plicht van eenieder te vermijden wat deze toestand moet verergeren en ook zijn best te doen om hem zoveel mogelijk te verzachten.

De stijgende duurte der voedingsmiddelen, voornamelijk die van inlandse voortbrengers, is zeker een hoofdoorzaak van de ellende, waarin de gezinnen verkeren. Deze ongehoorde en vaak woekerachtige stijging put de levensmiddelen uit bij een groot deel van de bevolking, en is ook de oorzaak dat velen zich de onontbeerlijke levensmiddelen niet kunnen verschaffen. Het is trouwens niet onze bedoeling thans een uitgebreide beschrijving te geven van de verwoestende gevolgen van de tegenwoordige economische toestand, doch enkel uw medehulp in te roepen om hem zoveel mogelijk te lenigen. Reeds voor enige tijd verzochten wij u de landbouwers van uw parochie aan te sporen aan de comités, aangesteld tot dit doel, volle levering te doen van hun granen, om het dagelijks broodrantsoen zoveel mogelijk te kunnen verzekeren. Door uw bemiddeling, eerwaarde heren, doen wij een nieuwe oproep tot de landbouwers, opdat ze hun waren aan behoorlijke prijzen zouden verkopen, vooral toch wanneer ze de zekerheid hebben, dat ze moeten worden gebruikt tot onmiddellijke voeding van het volk. Deze zekerheid kunnen wij hebben iedere keer wanneer de landbouwvoortbrengselen worden opgekocht door gemeentelijke of tussengemeentelijke comités, door de armenzorg of hospitalen, door onderwijsgestichten en instellingen tot volksvoeding, schoolsoep, enz. In sommige gevallen is het moeilijk zich te overtuigen dat men niet te doen heeft met tussenpersonen, die de gekochte waren, indien men ze tegen matige prijs verkoopt, niet veel hoger aan de man zullen trachten te brengen. Dat in dit geval de

boeren hun voortbrengselen voorbehouden voor de comités en de liefdadige instellingen, en goedschiks te verzaken aan de winsten, waartegen hun geweten bezwaar heeft.

"Wij verzoeken ook de landbouwers met de hier aangehaalde instellingen overeenkomsten aan te gaan, met het doel deze in staat te stellen zelf voort te brengen wat ze nodig hebben. Ze zouden zoveel mogelijk, en tegen behoorlijke vergoeding, van hun gronden en arbeid een deel kunnen ter beschikking stellen van de comités, zodat bebouwing en mesten der dieren zouden kunnen geschieden tot voordeel van die comités. Ze zouden goede werken kunnen steunen, die voor doel hebben aan gezinnen grond af te staan, waarop deze het nodige kunnen verbouwen tot hun eigen gebruik.

Buiten het stoffelijk voordeel dat aldus voor onze bevolking zal voortspruiten uit deze voorzorgsmaatregelen tegen de honger, zullen wij, dank aan deze, samenwerking zien ontstaan tussen landbouwers en voedingsinstellingen in de steden. Deze samenwerking zal er toe bijdragen de vooroordelen en beschuldigingen der stadsbevolking, soms gegrond doch vaak ook overdreven, we moeten het bekennen, te milderen".

De bisschop eindigt met te wijzen op de onvermijdelijke prijsstijging van de levensmiddelen, doch meent, dat zo de verbruiker in onmiddellijke betrekking komt te staan met de voortbrenger en de verbruiker in de gelegenheid kan worden gesteld om zelf voort te brengen, deze stijging kan belemmerd worden.

De democratische prelaat, we vrezen dat, zal op ontgoochelingen verrast worden.

Van grond af te staan, hebben onze boeren zelfs geen denkbeeld. Zoeven vernemen we dat een stuk grond is verpacht geworden tegen

1000 F per hectare. Voor de oorlog kon dit hoogstens 300 F zijn. We horen zeggen, dat een eigenaar heeft verhuurd tegen één frank de vierkante meter; dit maakt 10.000 F per hectare, dus driemaal de koopprijs voor de oorlog.

Of onze boeren niet meer zondigen? Men schrijft me dat in een dorp, bij een boer, 600 kg verstopte tarwe, 300 kg idem haver werden gevonden. Bij een tweede, 1000 kg aardappelen. Een eigenaar heeft het beter gevonden. Hij laat zijn pachters in natura betalen. Hijzelf bezit geen grond. Men vond bij hem 700 kg tarwe, 250 kg haver, 10 kg boter. Berekend naar de woekerprijzen in Luik maakt dit samen 8850 F. Deze granenbankier is zeer vroom en was vroeger koster in zijn parochie.

Uit België.

Het Eindhovens Dagblad verneemt uit Poppel, dat daar door de Duitsers een bekendmaking is aangeplakt betreffende de voorraadopneming van machines met alle toebehoren. In beslag zijn genomen alle niet op sporen lopende vrachtlocomotieven en vrachtmotorwagens, door stoom of elektriciteit gedreven, dus ook de stoomrolblokken, trek machines van stoomploegen en andere dergelijke trek machines. De bezitters worden verplicht bedoelde werktuigen af te staan voor het leger. Deze verordening treedt dadelijk in werking.

Een hechtenis van ten hoogste twee jaar of een boete van 20.000 mark zijn de straffen op overtreding gesteld.

Te Retie is een bekendmaking uitgevaardigd tegen de woekerhandel in dagelijkse artikelen, voornamelijk in levensmiddelen en voederartikelen. Het is streng verboden goederen achter te houden om deze te verkopen tegen abnormale prijzen, evenzo artikelen aan

te bieden, die een grote winst opleveren. De medewerking van iedereen wordt ingeroepen om onrechtmatige prijsopjaging tegen te gaan.

De Gids van deze maand bevat een artikel van prof. dr. Leo van Puyvelde "De Vlaamse beweging en de oorlog" getiteld.

Wij ontlenen er het volgende stuk, het slot van het artikel, aan.

Evengoed als de overige Belgen, meer nog dan de overige Belgen zullen de werkelijke dragers van de Vlaamse gedachte, bij het einde van de oorlog, er zich hardnekkig tegen verzetten, dat de binnenlandse inrichting van België door een overleg van mogendheden zou bepaald worden. Ze hebben de moed gehad om hun uitdrukkelijke wil daaromtrent, met opgeheven hoofd, te zeggen binnen het bezette gebied in het aangezicht van hun verdrukker, toen ze de Duitse gouverneur lieten weten: "meent uw excellentie, dat wij, Vlamingen, zozeer verblind zijn, dat, terwijl onze taalgenoten met bewonderenswaardige hardnekkigheid hun goed en bloed hebben opgeofferd voor de verdediging van ons vaandel en van onze eer, wij nog als een gevolg van deze pogingen zouden aanvaarden de verdeling van ons vaderland, de splitsing van onze nationaliteit, om later, na een tijdelijke en schijnbare herstelling, een gemakkelijke buit te worden van hoogmoedige en veroveringszuchtige burenen?" Het gaat hier voor de Belgen om hun nationale fierheid, zo krachtig geworden door een bijna negentigjarige ontwikkeling van hun economisch, politiek en nationaal leven en door de beproeving, die zij gedurende de laatste drie jaar doormaakten. De Belgen van heden zijn niet meer de onmondige Belgen van 1830, en met eigen stoere wilskracht zullen ze erop staan niets te moeten inboeten van hun soevereine zelfbeschikking over de eigen levensinrichting. Zij hebben bovendien politiek inzicht genoeg om te begrijpen, dat elke sanctie bij de internationale inmenging in hun binnenlandse zaken, zou

neerkomen op een vazaliteit van hun land tegenover de sterkste mogendheden. Ze zullen niet dulden, dat een mogendheid een rechtstreekse of onrechtstreekse machtssfeer ontwikkelt in hun land.

Deze wil der Belgen wordt gelukkig gesterkt door de houding, die de entente in deze zal moeten innemen. Hoe meer de activisten en de Duitsers zich in het geval gesteld hebben hun avontuurlijke schepping in België te moeten laten bestendigen door een kracht, die sterker is en duurzamer dan de hunne, hoe minder men kan aannemen dat de geallieerden zo verblind zouden zijn zich tot zulk een manoeuvre te laten verleiden. Zelfs al mocht Duitsland sterk genoeg uit de worsteling tevoorschijn komen en de vraag op de groene tafel brengen, dan zal van de andere zijde steeds een "non possumus" klinken. Daarvoor staan de beloften van de geallieerden omtrent de volstrekte onafhankelijkheid van België borg, en de steun, die Amerika, die de hele weldenkende wereld aan de Belgische eisen zal verlenen. Daarvoor staat ook borg het belang, dat Frankrijk en Engeland zullen hebben bij een volstrekt zelfstandig en een sterk aaneengesloten België, dat niet over enkele jaren een gemakkelijk te winnen prooi zou worden van de Duitse regeringskringen, die in het kolenbekken en de nijverheidsstreek van België, in zijn toegang tot de Noordzee en in de Antwerpse haven de voor hun land gewenste, "noodzakelijke" versterking zien van hun economische en militaire basis. Daarvoor staat borg ook het belang van de hele West-Europese wereld, en niet het minst van de kleine staten. Voor zijn recht op een zelfstandig bestaan heeft België geworsteld, geworsteld tot de dood. Onze beschaafde wereld, die, in de staatkunde, misschien alleen nog vatbaar is voor het heilig egoïsme der politieke berekeningen, zal toezien naar wat België en de huidige waardering van belangen bij machte zou zijn te bereiken; meer dan ooit zal in de eerstkomende tijden de Europese rust afhangen van het feit of nu dit land, – het

gewricht tussen de machtigste staten van Europa – een positie verwerft, die het, van binnen als naar buiten, geheel uit het bereik stelt van een grote mogendheid, en de kleine landen vooral zullen gedenken dat hetgeen aan België overkomt, ook voor hen niet zal uitblijven.

Is eenmaal België hersteld zoals het behoort, dan kan men er op vertrouwen, dat het zelf zijn plicht zal kennen tegenover deze wereldvrede en zijn eigen belangen zal behartigen. Op internationaal gebied zal het de beginselen van volstrekte onpartijdigheid blijven toepassen. Doch de Belgische staatslieden zullen ook verstandig genoeg zijn om in te zien, dat de internationale positie van België, die nooit een gemakkelijke zal worden, niet uitsluitend kan verstevigd worden door zich sterk op te stellen naar buiten, maar dat hiertoe ook het evenwicht tussen de elementen van het Belgische volkswezen zelf vereist is. Daardoor zal men het ontzag en het vertrouwen van de grote naburen afdwingen. Om werkelijk tot het evenwicht te geraken, zou men niet moeten luisteren naar hen, die een makke eendrachtigheid prediken welke slechts zou neerkomen op een tevreden zijn met de bestaande toestanden.

Men kan een zo krachtig levend land als België niet omscheppen tot een stal met schapen. Deze predikers vrezen de worsteling der gedachten en belangen? Ze kunnen die worsteling toch niet beletten, en vergeten dat daaruit de beweging en de vooruitgang komen. Zijn er onder hen, die menen dat de Vlaamse Beweging – ze mag zich nog zo hoog verheven wanen boven het avontuurlijk pogen der activisten – toch noodzakelijk de invloed ondergaat van het pangermanisme? Dan merken zij niet, dat zij deze mening overgenomen hebben van de Duitsers zelf, welke zich een tijdlang potsierlijk aangesteld hebben als de redders van hun Vlaamse "broeders", na deze, bij de krijgsvoering, met Caïnse broederliefde te hebben behandeld, en dat zij er zelf dicht bij zijn, de gedachte aan te hangen, die de Duitsers

verspreiden, alsof de Belgische bevolking bestaat uit de vooruitgeschoven en elkaar bestrijdende voorposten van het Germanendom en het Latijnendom ... Eens toch moet het hen duidelijk worden, dat van al de bewoners van noordwestelijk Europa, die van het vroegere Germaanse ras afstammen, de Vlamingen het meest zuiver Germaans gebleven zijn, en dat, als ooit de Duitse invloed zich in België liet gelden, deze niet tot uiting kwam in de Vlaamse Beweging, doch in de Belgische wetenschap en in de Belgische sociale actie.

Het zal hen moeten opvallen, dat, als er ooit in België op cultureel gebied kan sprake zijn van irredentisme, dit alleen zou kunnen zijn het irredentisme van de Franse cultuur onder de Walen en de Franssprekende Vlamingen, of dat der Nederlandse cultuur onder de intellectuele Vlaamsgezinden, en dat beide stromingen niet uitgaan op politieke winst. Zijn deze mensen beducht – en terecht – voor Duitse bemoeiing met de binnenlandse toestanden van België ook na de oorlog, laten ze dan het beste middel gebruiken om ze onmogelijk te maken: laten ze Duitsland de troeven uit handen spelen, en eens en voor altijd België inrichten als een land, waarin de Vlaamse individualiteit geheel tot haar recht kan komen. Niet de geringste vrees hoeven ze daarbij te koesteren voor verzwakking van de nationale eenheid en van het Belgisch weerstandsvermogen. Wie de Vlaamse volkskracht ontwikkeld, baat het gemeenschappelijk vaderland. Bij de Vlamingen zal daardoor geenszins de zucht opgewekt worden naar een afzonderlijk staatkundig bestaan. Ze hebben een te nuchtere kijk op de dingen om niet te begrijpen, dat een Vlaanderen buiten het staatsverband België onmogelijk is, en dat ze onafscheidelijk verbonden zijn met de Walen, niet enkel door gemeenschappelijke eigenschappen en historische tradities, doch ook door gezamenlijke politieke als economische belangen, die

maken, dat ze in de internationale woelingen van het huidige Europa samen staan of samen moeten vallen.